

AHVENANMAAN MAAKUNTALAKI

1 Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymät maakuntalait

1. Landskapslag om upphävande av landskapslagen om tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen (Maakuntalaki sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisista voittoveroista annetun maakuntalain kumoamisesta) ¹
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om studiestöd (Maakuntalaki opintotuesta annetun maakuntalain muuttamisesta) ²

2 Tasavallan presidentin veto-oikeus

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), jäljempänä *itsehallintolaki*, 19 §:n 2 momentin mukaan tasavallan presidentti voi, kun korkeimman oikeuden lausunto on hankittu, määrätä maakuntalain raukeamaan kokonaan tai osittain, jos hän katsoo maakuntapäivien ylittäneen lainsäädäntövaltansa tai maakuntalain koskevan valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Presidentin on tehtävä päätöksensä neljän kuukauden kuluessa siitä, kun maakuntapäivien päätös annettiin oikeusministeriölle tiedoksi.

Edellä 1 kohdan luettelon 1 kohdassa mainittu maakuntalaki on saapuneet oikeusministeriöön 7.2.2024. Edellä 1 kohdan luettelon 2 kohdassa mainittu maakuntalaki on saapunut oikeusministeriöön 28.3.2024.

3 Ahvenanmaan valtuuskunnan ja Korkeimman oikeuden lausunnot

Itsehallintolain 19 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunta antaa oikeusministeriölle lausunnon maakuntalain hyväksymispäätöksestä ennen päätöksen esittelemistä tasavallan presidentille.

¹ VN/4845/2024

² VN/10731/2024

Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunnan virkakieli on ruotsi.

Ahvenanmaan valtuuskunta on antanut 13.2.2024 päivätyn lausunnon muistion 1 kohdan 1 kohdassa mainitusta maakuntalaista.

Ahvenanmaan valtuuskunta on antanut 12.4.2024 päivätyn lausunnon muistion 1 kohdan 2 kohdassa mainitusta maakuntalaista.

Muistion 1 kohdan luettelon 1 kohdassa mainitusta maakuntalaista antamassaan lausunnossa (5/24) valtuuskunta on katsonut, että maakuntalain voimaantulolle ei itsehallintolain säännökset huomioon ottaen ole estettä.

Muistion 1 kohdan luettelon 2 kohdassa mainitusta maakuntalaista antamassaan lausunnossa (7/24) valtuuskunta on katsonut, että maakuntalaki kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan. Maakuntalaista ei ole asioiden laatu huomioon ottaen katsottu tarpeelliseksi hankkia korkeimman oikeuden lausuntoa.

Oikeusministeriö pyysi 13.2.2024 lausuntoa korkeimmalta oikeudelta muistion 1 kohdan 1 kohdassa mainitusta maakuntalaista. Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin mukaan korkeimman oikeuden itsehallintolaissa tarkoitetut lausunnot on laadittava ruotsin kielellä. Korkein oikeus on 11.4.2024 antamassaan lausunnossa (KKO-HD/205/2024) arvioinut maakuntalakeja.

Korkein oikeus on lausunnossaan 5.9.2023 (KKO-HD/877/2023) katsonut kumottavan maakuntalain koskevan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita. Näin ollen korkein oikeus katsoo, että myös nyt tarkasteltava maakuntalaki kuuluu maakunnan toimivaltaan. Korkein oikeus toteaa, että kumottavan maakuntalain tarkoituksena oli panna täytäntöön Euroopan unionin neuvoston asetus (EU) 2022/1854, annettu 6 päivänä lokakuuta 2022, korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä. Neuvoston asetuksessa edellytettiin, että jäsenvaltiot toteuttavat erityisiä kansallisia täytäntöönpanotoimenpiteitä. Maakuntalailla otettiin käyttöön väliaikainen voittovero ja EU-asetus pantiin Ahvenanmaalla täytäntöön samalla tavalla kuin valtakunnassa. Nykyinen maakuntalaki merkitsee sitä, että väliaikaista veroa ei peritä Ahvenanmaalla. Aiemmin hyväksytyn maakuntalain (joka ei ole vielä tullut voimaan) kumoamisen aiheuttama oikeustila, on rinnastettavissa tilanteeseen, jossa Ahvenanmaa ei olisi antanut lainsäädäntöä neuvoston asetuksen täytäntöönpanemiseksi. Ottaen huomioon, mitä itsehallintolain 59 b §:ssä säädetään Euroopan unionissa tehtyjen päätösten täytäntöönpanosta, korkein oikeus katsoo, ettei kyseessä voi olla toimivallan ylitys.

4 Esitys

Esitetään, että tasavallan presidentti päättää olla käyttämättä veto-oikeuttaan maakuntalakeihin.